

Sygn. akt XXVIII C 8254/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2024 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: sekretarz sądowy Elżbieta Gułajska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 kwietnia 2024 roku w W.

sprawy z powództwa **I. S. i P. S.**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w W.**

o ustalenie ewentualnie o zapłatę

I. ustala, że umowa NR (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 26 września 2008 roku jest nieważna;

II. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów I. S. i P. S. solidarnie kwotę 11 834 zł (jedenaście tysięcy osiemset trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 10 800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 8254 /21

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 19 kwietnia 2024 roku

W pozwie, złożonym w dniu 24 czerwca 2021 roku (k. 103 – data nadania przesyłki poleconej) przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też jako: (...) S.A.” lub Bank), powodowie I. S. i P. S. wnieśli o ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF o nr (...), zawarta dnia 26 września 2008 roku w Ł. pomiędzy nimi a (...) Bank S.A. z siedzibą w W., jest nieważna.

Ewentualnie, w razie nieuwzględnienia powyższego żądania, powodowie wnieśli o:

- a) zasądzenie od strony pozwanej solidarnie na ich rzecz kwoty 75 055,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty;
- b) ustalenie, że w stosunku prawnym łączącym strony postępowania na podstawie w/w umowy nie wiążą ich postanowienia, zawarte w § 1 ust. 3A, § 7 ust. 1, § 11 ust. 5, § 13 ust. 6 i § 3 ust. 3 umowy.

Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej.

Uzasadniając żądania pozwu, powodowie wyjaśnili, że ich podstawę faktyczną stanowi, zawarta pomiędzy nimi a (...) Bank S.A. z siedzibą w W. w dniu 26 września 2008 roku, umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF. Podali, że przedmiotem tej umowy było udzielenie im kredytu w kwocie 317 575,00

zł a kwota ta miała zostać indeksowana kursem waluty frank szwajcarski, który z kolei miał być ustalony przez Bank. Wskazali, że środki z kredytu miały zostać przeznaczone na ich potrzeby mieszkaniowe.

Następnie powodowie zarzucili, że sporna umowa kredytu jest nieważna jako sprzeczna z art. 69 ustawy Prawo bankowe oraz z art. 353¹ k.c. Kolejno powodowie zarzucili, że postanowienia spornej umowy, odnoszące się do mechanizmu indeksacji, a także postanowienia, dotyczące ubezpieczenie niskiego wkładu własnego, stanowią postanowienia abuzywne oraz przytoczyli argumenty na poparcie tych zarzutów. Podkreślili, że posiadają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej umowy.

Na zakończenie powodowie uzasadnili żądania zgłoszone jako ewentualne (k. 3 – 29 – pozew).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ponadto strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń powodów.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, strona pozwana opisała okoliczności zawarcia spornej umowy kredytu, podkreślając, że powodowie przed podpisaniem umowy zostali pouczeni o ryzyku kursowym i ryzyku zmiennej stopy procentowej oraz że informacje w tym zakresie zawarte zostały w § 29 umowy.

W dalszej części uzasadniania odpowiedzi na pozew strona pozwana podniosła, że przedmiotowa umowa kredytu zgodna jest z art. 69 ustawy Prawo bankowe, z art. 353¹ k.c. oraz z zasadami współżycia społecznego. Kolejno odniosła się do zarzutów powodów, dotyczących abuzywności kwestionowanych postanowień umowy, podnosząc, iż nie stanowią one postanowień niedozwolonych a nawet jeżeli tak uznać, to nie prowadzi to do nieważności całej umowy kredytu, która mogłaby być dalej wykonywana np. przez zastosowanie do przeliczeń kursowych średnich kursów NBP (k. 122 – 153v – odpowiedź na pozew).

Na rozprawie w dniu 19 kwietnia 2024 roku – bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku w sprawie – pełnomocnicy stron, w ich imieniu, podtrzymali dotychczasowe stanowiska procesowe oraz argumentację w sprawie (k. 218 – protokół z rozprawy z dnia 19 kwietnia 2024 roku).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2008 roku I. P. (obecnie S.) i P. S. planowali kupić lokal, aby w nim zamieszkać. Nie posiadali wystarczających własnych środków pieniężnych na realizację tego celu, dlatego zamierzali zaciągnąć kredyt. Aby uzyskać informacje o ofertach kredytowych banków, skorzystali z usług doradcy kredytowego, który przedstawił im ofertę kredytu indeksowanego do waluty frank szwajcarski w (...) Banku S.A. jako najkorzystniejszą dla nich. Doradca nie informował ich, w jaki sposób Bank będzie ustalał kursy waluty CHF stosowane do przeliczeń na podstawie tej umowy. Powiadomił ich, że kurs waluty CHF jest stabilny a jego wahania mogą być niewielkie. Nie przedstawił im żadnych wykresów ani symulacji, dotyczących ryzyk związanych z kredytem.

(**dowód:** k. 218v – 219 – przesłuchanie powódki I. S. w charakterze strony; k. 219 – przesłuchanie powoda P. S. w charakterze strony)

W dniu 14 sierpnia 2008 roku I. P. i P. S. podpisali, wypełniony na formularzu (...) druk „Wniosek o udzielenie kredytu/pożyczki (...)”. Jako wnioskowaną kwotę kredytu wpisano we wniosku kwotę 317 574,32 zł, a jako walutę kredytu spośród wariantów „PLN”, „CHF”, „USD”, „EUR”, „GBP” zaznaczono kwadrat przy „CHF”. Jako przeznaczenie kredytu zaznaczono „zakup lokalu mieszkalnego” „na rynku pierwotnym”.

We wniosku wskazano, że I. P. ma wykształcenie wyższe oraz że prowadzi działalność gospodarczą. Natomiast odnośnie P. S. zaznaczono, że ma wykształcenie wyższe oraz że zatrudniony jest na podstawie umowy o pracę na stanowisku intrologatora.

(**dowód:** k. 156 – 160 – kserokopia wniosku kredytowego, podpisanego przez powodów)

W dniu 26 września 2008 roku Bank wydał pozytywną decyzję kredytową w przedmiocie powyższego wniosku kredytowego, określając w niej warunki umowy kredytu.

(**dowód:** k. 162 – 163 – kserokopia decyzji kredytowej z dnia 26 września 2008 roku)

W dniu 26 września 2008 roku I. P. i P. S. (dalej też jako (...)) lub (...) oraz (...) Bank S.A. z siedzibą w W. (dalej też jako (...) lub Bank) zawarli umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF (dalej też jako (...)).

Zgodnie z § 1 ust. 1 Umowy celem kredytu było finansowanie przedpłat na poczet budowy i zakupu od Inwestora Zastępczego lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku (...) wraz z prawem wyłącznego korzystania z miejsca postojowego nr 104 w ramach udziału w nieruchomości wspólnej, położonych w W., refinansowanie poniesionych nakładów związanych z zakupem przedmiotowej nieruchomości oraz pokrycie opłat okołokredytowych.

W § 1 ust. 2 Umowy wskazano, że kwota kredytu wynosić miała 317 575,00 zł, a w § 1 ust. 3 – iż walutą waloryzacji kredytu ma być CHF.

Stosownie do § 1 ust. 3A Umowy kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 08 września 2008 roku według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku SA wynosiła 150 317,12 CHF. Kwota ta miała charakter informacyjny i nie stanowiła zobowiązania Banku, a wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu mogła być różna od podanej w tym punkcie.

Okres kredytowania ustalono na 360 miesięcy, tj. od dnia 26 września 2008 roku do dnia 28 września 2038 roku (§ 1 ust. 4 Umowy), a spłata kredytu miała nastąpić w równych ratach kapitałowo – odsetkowych (§ 1 ust. 5 Umowy).

§ 1 ust. 8 Umowy stanowił, iż na dzień wydania decyzji kredytowej przez (...) oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym wynosiło 3,78 %, w tym marża Banku wynosiła 1,00 %. W okresie ubezpieczenia spłaty kredytu w (...) SA dokonanego zgodnie z § 3 ust 6 pkt 1), oprocentowanie kredytu ulegało podwyższeniu o 1,00 p.p. i wynosiło 4,78 %. Po zakończeniu okresu ubezpieczenia obniżenie oprocentowania kredytu o 1,00 p.p. następować miało od daty spłaty najbliższej raty.

W § 3 Umowy wskazano prawne zabezpieczenia kredytu.

Stosownie do § 6 ust. 1 Umowy spłata kredytu miała następować na podstawie nieodwołalnego, przez czas trwania Umowy, zlecenia dokonywania przelewu z rachunku eKonto.

§ 7 ust. 1 Umowy stanowił, że (...) miał udzielić Kredytobiorcy, na jego wniosek, kredytu hipotecznego przeznaczonego na cel określony w § 1 ust. 1, w kwocie określonej w § 1 ust. 2, waloryzowanego kursem kupna waluty CHF wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kwota kredytu wyrażona w CHF walucie miała być określona na podstawie kursu kupna waluty CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu/transzy kredytu.

Stosownie do § 10 ust. 1 Umowy kredyt miał być oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, która w dniu wydania decyzji kredytowej przez (...) ustalona miała być w wysokości, określonej w § 1 ust. 8 Umowy. W § 10 ust. 2 – 3 Umowy wskazano, że wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 28 sierpnia 2008 roku powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę (...) w wysokości 1,00% a (...), co miesiąc, miał dokonywać porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej ze stawką bazową ogłaszaną przedostatniego dnia roboczego poprzedniego miesiąca i dokonywać zmiany wysokości oprocentowania kredytu w przypadku, gdy stawka bazowa zmieni się o co najmniej 0,10 punktu procentowego w porównaniu do obowiązującej stawki bazowej.

Zgodnie z § 11 ust. 1 i 2 Umowy Kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo – odsetkowych określonych w § 1 ust. 5, w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat, który stanowił załącznik nr 1 i integralną część Umowy.

§ 11 ust. 5 Umowy stanowił, że raty kapitałowo – odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

Zgodnie z § 12 ust. 1 Umowy Kredytobiorca zlecił i upoważnił (...) do pobierania środków pieniężnych na spłatę kredytu i odsetek z tytułu udzielonego kredytu z rachunku eKonto określonego w § 6. Zlecenie i upoważnienia miały być nieodwołalne i miały wygasać po całkowitym rozliczeniu kredytu.

W § 13 ust. 6 Umowy wskazano, że wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo – odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty miały powodować, że kwota spłaty miała być przeliczona po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującym w dniu i godzinie spłaty.

§ 26 ust. 1 Umowy stanowił, że w sprawach nieuregulowanych w Umowie stosuje się postanowienia „Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...)”. Kredytobiorca oświadczył, że przed zawarciem Umowy Regulamin ten został mu doręczony oraz że uznaje jego wiążący charakter.

W § 29 ust. 1 Umowy wskazano, że Kredytobiorca oświadczył, iż został dokładnie zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je zaakceptował oraz że Kredytobiorca oświadczył, że jest świadomy, iż z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych, mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu.

W § 29 ust. 2 Umowy wskazano, że Kredytobiorca oświadczył, iż został dokładnie zapoznany z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów obowiązującymi w (...) oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je zaakceptował.

(**dowód:** k. 35 – 45 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF)

Zgodnie z § 1 ust. 2 Rozdziału IV „Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) hipotecznych” (dalej też jako (...)) (...) udzielał kredytów/pożyczek hipotecznych złotych waloryzowanych kursem następujących walut obcych: USD/EURO/CHF lub innych walut obcych wskazanych przez (...) według tabeli kursowej (...).

Stosownie do § 25 ust. 2 Rozdziału VIII Regulaminu wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo – odsetkowej kredytu/pożyczki hipotecznej waloryzowanego kursem waluty obcej miała być określona w tej walucie, natomiast jej spłata miała być dokonywana w złotych po uprzednim jej przeliczeniu wg kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej (...) Banku SA na dzień spłaty. Wysokość rat odsetkowych i kapitałowo – odsetkowych kredytu/pożyczki hipotecznej waloryzowanej wyrażona w złotych, miała ulegać comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty obcej, według tabeli kursowej (...) na dzień spłaty.

(**dowód:** k. 46 – 53 – wydruk Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) hipotecznych)

W wykonaniu powyższej Umowy Bank wypłacił łącznie kwotę 317 575 zł, którą jednocześnie przeliczył na saldo zadłużenia Kredytobiorców w walucie CHF, stosując kurs kupna tej waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wypłaty.

(**dowód** : k. 63 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia zaświadczenia Banku z 06 lutego 2020 roku)

W 2009 roku Kredytobiorcy zawarli związek małżeński.

Środki pieniężne, pochodzące z w/w Umowy kredytu, zostały przeznaczone na zakup lokalu, w którym Kredytobiorcy mieszkali przez 10 lat. Obecnie lokal ten jest przez nich wynajmowany.

I. S. od 2006 roku prowadzi działalność gospodarczą. Nigdy nie wykonywała jej w kredytowanym lokalu. Był czas, kiedy adres tego lokalu wskazany był w ewidencji działalności gospodarczej jako adres tej działalności.

P. S. od 2018 roku do grudnia 2023 roku prowadził działalność gospodarczą. Nie wykonywał ani nie zarejestrował jej w kredytowanym lokalu.

O tym, że w w/w Umowie mogą znajdować się postanowienia niedozwolone Kredytobiorcy uświadomili sobie ok. 2018 - 2019 roku.

(**dowód:** k. 218v – 219 – przesłuchanie powódki I. S. w charakterze strony; k. 219 – przesłuchanie powoda P. S. w charakterze strony)

W 2013 roku nastąpiła zmiana nazwy (...) Banku S.A. z siedzibą w W. na (...) S.A. z siedzibą w W..

Do chwili zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie Bank nie wypłacił Kredytobiorcom żądanych przez nich kwot.

(**fakty bezsporne**)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z dokumentów, kserokopii dokumentów oraz z zeznań powodów.

Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie kwestionowały także prawdziwości i autentyczności dokumentów złożonych w zwykłych kserokopiach. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej w zakresie, w jakim stanowiły podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Odnosnie dowodu z przesłuchania powodów, wskazać należy, iż w swoich zeznaniach zrelacjonowali oni przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy kredytu, akcentując, że nie poinformowano ich, w jaki sposób będą ustalane kursy waluty CHF, służące przeliczeniom walutowym na podstawie Umowy ani nie udzielono im pouczeń odnośnie ryzyk z nią związanych.

Oceniając zeznania powodów, Sąd miał na uwadze, że są oni bezpośrednio zainteresowani korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść ich zeznań oraz okoliczność, że w większości znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów – Sąd ocenił je jako wiarygodne, logiczne i rzeczowe.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody: z wyliczeń powodów, zgłoszonych w pkt I ppkt 1 lit. d) pozwu (k. 4); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonej w pkt I ppkt 3 pozwu (k. 4); z dokumentów, wymienionych w pkt II ppkt 8 – 10 odpowiedzi na pozew (k. 122v – 123); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonej w pkt IV odpowiedzi na pozew (k. 123).

Sąd uznał, że w/w dowody nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Irrelevantne w niniejszej sprawie były w szczególności ustalenia, dotyczące praktyki pozwanego Banku, związanej z udzielaniem

kredytów hipotecznych indeksowanych do waluty obcej oraz obowiązujących w Banku w tym zakresie procedur a także rodzajów kredytów hipotecznych, dostępnych w ofercie Banku w dacie zawierania spornej Umowy. W niniejszej sprawie istotne były bowiem ustalenia, dotyczące tego, jakich informacji udzielono konkretnie powodom przed zawarciem spornej Umowy a nie fakty, dotyczące procedur istniejących w tym czasie w Banku.

Odnosnie zgłoszonych przez strony postępowania dowodów z opinii biegłych sądowych oraz zgłoszonych przez powodów wyliczeń prywatnych, to fakty, które miały być wykazane tymi dowodami okazały się nieistotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy z przyczyn podanych w dalszej części uzasadnienia.

Sąd zważył, co następuje:

Żądanie główne powodów o ustalenie, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 26 września 2008 roku jest nieważna, okazało się zasadne.

Wobec powyższego, Sąd w ogóle nie orzekał w przedmiocie żądań ewentualnych, zgłoszonych przez powodów na wypadek nieuwzględnienia roszczenia głównego.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż stanowisko powodów okazało się uzasadnione w części, opierającej się na zarzucie nieważności Umowy kredytu na skutek usunięcia z niej klauzul indeksacyjnych. Do wniosku o nieważności Umowy prowadzi analiza jej postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych pod kątem abuzywności.

Kolejno wskazać należy, iż w uzasadnieniu wyroku nie ma potrzeby i nie ma obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, o ile nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 października 1998 roku w sprawie II UKN 282/98, Legalis 44600, oraz wyrok ETPCZ z 21 lipca 2015 roku w sprawie D. przeciwko T. (...), Legalis 1378918). Dopuszczalne – a w świetle brzmienia art. 327¹ § 2 k.p.c. wręcz konieczne – jest rozprawienie się z poszczególnymi zarzutami niejako en bloc, poprzez zaprezentowanie odmiennego zapatrywania w kwestii faktów lub prawa nie pozostawiające przestrzeni dla racjonalnej obrony pozostałych zarzutów, które – przy uwzględnieniu koncepcji sądu – stają się wówczas bezprzedmiotowe (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 grudnia 2017 roku w sprawie VI ACa 1651/15, Legalis 1733044). Większość zagadnień prawnych składających się na decyzje procesowe znalazło już rozstrzygnięcie – przynajmniej na poziomie Sądu Apelacyjnego – i nie wymaga nadmiernie szerokiego omówienia. Wobec tego, Sąd – stosownie do wymogów art. 327¹ § 2 k.p.c. – sporządził niniejsze uzasadnienie w sposób możliwie zwięzły.

Przechodząc do prawnej analizy przedmiotowej Umowy, wskazać należy, iż mają do niej zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe.

Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy

polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odniesiona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze, dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powodom w walucie polskiej oraz Umowa przewidywała, że w takiej też walucie powodowie będą spłacać raty kapitałowo – odsetkowe, z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

Przedmiotowa Umowa kredytu w § 1 ust. 2 i 3 przewidywała, że kwota kredytu wynosi 317 575,00 zł oraz że walutą waloryzacji kredytu jest CHF. Dodać przy tym należy, iż użyte w Umowie pojęcie „waloryzacja” na określenie mechanizmu przeliczeniowego odpowiada w/w pojęciu „indeksacja”. Stosownie natomiast do § 7 ust. 1 Umowy kwota uruchomionego kredytu wyrażona w walucie CHF miała być określona na podstawie kursu kupna waluty CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu. § 11 ust. 5 Umowy stanowił zaś, że raty kapitałowo – odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, kredyt miał zostać wypłacony w złotych polskich, waloryzowany (indeksowany) kursem innej waluty – CHF. Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powodom w PLN zgodnie z Umową w dniu uruchomienia kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w tabeli kursowej (...) Banku S.A. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zaś zostać ustalona z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu spłaty z godziny 14:50, zgodnie z tabelą kursową (...) Banku S.A.

Zaznaczenia wymaga, że o tym, iż walutą kredytu był PLN świadczy nie tylko kwota kredytu, wskazana jednoznacznie w Umowie w PLN, ale także waluta zabezpieczeń ustanowionych w Umowie, przede wszystkim zabezpieczenia hipotecznego, w którym wartość hipoteki kaucyjnej wyrażona była w PLN (§ 3 ust. 1 Umowy). Zgodnie z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361 z późn. zm.) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Podkreślić należy, iż zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu sprzedaży CHF.

Wskazać należy, iż zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów o kredyt indeksowany do waluty obcej przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do stwierdzenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 UPrB).

Mając powyższe na uwadze oraz treść wyżej cytowanych postanowień § 7 ust. 1 i § 11 ust. 5 Umowy, stwierdzić należało, iż niezasadne okazały się zarzuty powodów, dotyczące naruszenia art. 69 UPrB. W § 1 ust. 2 Umowy wskazano bowiem, że kwota kredytu wynosiła 317 575,00 zł. Zgodnie z postanowieniami § 7 ust. 1 oraz § 11 ust. 5 Umowy, kredyt miał być wypłacony oraz miał być spłacany w złotych polskich przy zastosowaniu kursu wymiany waluty indeksacji CHF. W Umowie strony uzgodniły zatem, że wypłacie podlegać będzie konkretna kwota wyrażona w złotych polskich oraz że saldo kredytu będzie określone w CHF, tj. że wartość wypłaconej w złotych polskich kwoty zostanie przeliczona na CHF według kursu kupna z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującej w dniu uruchomienia kredytu. Natomiast do ustalenia wysokości spłacanych rat kredytu zastosowanie miał mieć kurs sprzedaży, obowiązujący w dniu płatności raty kredytu z godziny 14:50, zgodnie z tabelą kursową (...) Banku S.A. W przedmiotowej Umowie określono zatem kwotę kredytu oraz określone zostały warunki spłaty kredytu.

W ocenie Sądu, samo wprowadzenie do Umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji – z wyżej wskazanych już względów – nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 i 2 UPrB, gdyż nie naruszało zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Natomiast inną kwestią jest sposób określenia przez pozwany Bank mechanizmu indeksacji poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych w tabelach kursowych (...) Banku S.A., tworzonych przez Bank, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

I. NIEDOZWOLONE POSTANOWIENIA UMOWNE

Odnosząc się do zarzutów powodów, dotyczących abuzywności kwestionowanych postanowień, zawartych w Umowie i Regulaminie, wskazać należy, iż w ocenie Sądu, postanowienia te, określające sposoby wyliczenia kwoty kredytu

podlegającej spłacie i wysokości rat kredytu, stanowią postanowienia niedozwolone, a tym samym nie wiążą powodów. Przy czym, w ocenie Sądu, wyeliminowanie tych postanowień z przedmiotowej Umowy prowadzi w niniejszej sprawie do jej upadku, a więc do jej nieważności.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Wskazać należy, iż regulacja, zawarta w art. 385⁽¹⁾ – 385⁽³⁾ k.c., stanowi implementację dyrektywy 93/13, co rodzi określone konsekwencje dla wykładni tych przepisów. Przede wszystkim musi ona prowadzić do takich rezultatów, które pozwolą urzeczywistnić cele dyrektywy. Sądy krajowe, stosując prawo wewnętrzne, zobowiązane są tak dalece, jak jest to możliwe, by dokonywać jego wykładni w świetle brzmienia i celu tej dyrektywy, tak by osiągnąć przewidziany w niej rezultat, a zatem zastosować się do art. 288 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tak. m.in. wyrok TSUE C-377/14). Krajowe sądy i trybunały powinny tak wyklądać prawo wewnętrzne, aby w pełni uwzględniło ono nie tylko literę, ale i ducha prawa unijnego (tak E. Łętowska w: System prawa prywatnego T.5 – Zobowiązania część ogólna, Warszawa 2013, s. 30). Stosując zatem art. 385⁽¹⁾ k.c. należy stosować wykładnię przyjazną dla prawa unijnego – w szczególności potwierdzoną orzeczeniami Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako „TSUE” lub „Trybunał Sprawiedliwości”).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki, określone w powołanym wyżej art. 385¹ k.c., pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, za klauzule abuzywne.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż rozważając abuzywność kwestionowanych postanowień umownych, Sąd miał na uwadze, iż były już one przedmiotem kontroli przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej też jako „SOKiK”).

Kwestionowane postanowienie umowne, zawarte w § 11 ust. 5 przedmiotowej Umowy, wpisane zostało do rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod numerem (...) na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 grudnia 2010 roku, wydanego w sprawie XVII AmC 1531/09, w której stroną pozwaną był (...) Bank S.A. w W.. Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 07 maja 2013 roku, wydanym w sprawie VI ACa 441/13.

Natomiast w dniu 28 maja 2021 roku do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 7770 na podstawie prawomocnego wyroku (...) z dnia 19 kwietnia 2016 roku, wydanego w sprawie XVII AmC 2939/14, w której stroną pozwaną był (...) S.A., wpisane zostało postanowienie umowne, zawarte w § 7 ust. 1 Umowy.

Wpisanie do rejestru klauzul niedozwolonych powyższych postanowień, stosowanych w umowach przez pozwaną Bank, również przemawia za uznaniem w niniejszej sprawie kwestionowanych postanowień umownych za klauzule abuzywne. Dodać należy, iż do rejestru tego wpisywane są postanowienia uznane za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Zgodnie natomiast ze stanowiskiem, wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 07 lipca 2021 roku w sprawie I CSKP 222/21 (LEX nr 3218438), w przypadku istnienia prawomocnego wyroku uznającego określone postanowienie wzorca za niedozwolone, w procesie obejmującym incydentalną kontrolę wzorca, toczącym się pomiędzy przedsiębiorcą, który był pozwanym w sprawie o uznanie postanowienia za niedozwolone, a podmiotem, który jako konsument zawarł z nim umowę, sąd nie powinien już oceniać, czy określone postanowienie jest niedozwolone, gdyż kwestia ta została rozstrzygnięta i rozstrzygnięcie w tej mierze ma charakter wiążący (zob. uzasadnienie uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 roku, III CZP 17/15, OSNC 2016, Nr 4, poz. 40, w którym

przyjęto prejudycjalny charakter orzeczenia wydanego w ramach kontroli abstrakcyjnej dla sporów indywidualnych).

Wobec wpisania kwestionowanych postanowień umownych do rejestru klauzul niedozwolonych Sąd co do zasady nie mógł odmiennie ocenić określonych postanowień umownych i był zobowiązany do przyjęcia, że postanowienie o takiej treści jako niedozwolone postanowienie umowne spełniały wszystkie określone w przepisach kodeksu cywilnego przesłanki. Nawet zatem przyjęcie, że w sprawie niniejszej powód zostałby prawidłowo pouczony o ryzyku kursowym, nie mogło prowadzić do wniosku, że kwestionowane postanowienia nie są abuzywne.

Ponadto Sąd miał na uwadze, iż zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 21 września 2023 roku w sprawie C -139/22 Artykuł 3 ust. 1, art. 7 ust. 1 i art. 8 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 05 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by warunek umowny, który nie był indywidualnie negocjowany, został uznany przez właściwe organy krajowe za nieuczciwy z tego tylko powodu, że jego treść jest równoznaczna z treścią postanowienia wzorca umowy wpisanego do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych.

Mając powyżej na uwadze, wobec wpisania kwestionowanych klauzul umownych do rejestru klauzul niedozwolonych na podstawie prawomocnych wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wydanych w sprawach, w których pozwanym był (...) S.A. oraz wobec wiążącego charakteru tych wyroków – w niniejszej sprawie, celem ustalenia, czy kwestionowane postanowienia stanowią klauzule abuzywne, wystarczające było ustalenie, czy powodowie, zawierając przedmiotową Umowę, działali jako konsumenci oraz czy kwestionowane postanowienia zostały z nimi indywidualnie uzgodnione.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że pozwany Bank zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powodowie zawarli ją jako konsumenci (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z kredytu miały zostać przeznaczone – i faktycznie zostały przeznaczone – na zakup lokalu, który przez okres 10 lat służył zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powodów. Wprawdzie powódka od 2006 roku prowadzi działalność gospodarczą w branży poligraficzno-reklamowej, działalność tę zarejestrowała w kredytowanym lokalu, jednakże faktycznie nigdy jej tam nie wykonywała. Ponadto powód od 2018 do 2023 roku prowadził działalność gospodarczą, jednakże ani nie wykonywał ani nie zarejestrował tej działalności w kredytowanym lokalu.

W powyższych okolicznościach nie sposób zatem uznać, aby pomiędzy działalnościami gospodarczymi powodów a przedmiotową Umową – której celem było pozyskanie środków pieniężnych na zakup lokalu, służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powodów – istniał jakikolwiek związek. Podkreślić przy tym należy, iż zarejestrowanie w kredytowanej nieruchomości działalności gospodarczej, przy braku jakiegokolwiek dalszego korzystania z tej nieruchomości na potrzeby prowadzenia takiej działalności, nie powoduje utraty statusu konsumenta, albowiem brak jest tu bezpośredniego związku pomiędzy tą działalnością a celem, na który został udzielony kredyt (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - VI Wydział Cywilny, z dnia 13 kwietnia 2022 roku, VI ACa 458/21). Ponadto dodać także należy, iż dla przyznania podmiotowi statusu konsumenta istotne jest by przesłanki uznania go za konsumenta były spełnione w chwili dokonywania czynności. Późniejsze zmiany przeznaczenia nabytego dobra lub usługi nie powinny z reguły prowadzić do zmiany raz przyjętego ustalenia (tak też Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 09 lutego 2012 roku, w sprawie V ACa 96/12, OSAGd 2012, Nr 2, s. 32). Na podobnym stanowisku, co do chwili dokonywania oceny, stoi TSUE, wskazując (wyrok z dnia 22 stycznia 2018 roku, w sprawie C-498/16, S. v. F., Legalis, pkt 38), że za prawnie relewantny dla dokonania oceny należy uznać moment zawierania umowy, a późniejsze okoliczności, które powodują że umowa nabiera z czasem charakteru gospodarczego lub zawodowego nie mają znaczenia.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż powodom przysługiwał status konsumentów, a więc że uprawnieni są oni do ochrony, przewidzianej w art. 385¹ k.c.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powodami indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przy czym należy podkreślić, że wzorce są to klauzule, opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść. Są one zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają one treść przyszłych umów, stąd strona która wyraziła zgodę na stosowanie wzorca nie może zmieniać jego treści według swojej woli. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powodowie mieli jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące indeksacji. Samo zaakceptowanie przez powodów kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nimi indywidualnie uzgodnione bądź że mieli oni realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż konsekwencje usunięcia z umowy postanowień określających mechanizm indeksacji szczegółowo rozważył TSUE w wyroku C-260/18. Potwierdzając stanowisko polskiego sądu odsyłającego, Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że po usunięciu uznanego za abuzywne odesłania do kursów kupna i sprzedaży z tabeli kursowej banku niemożliwe jest określenie kursu wymiany, a tym samym wykonanie przedmiotowej umowy, a zatem że skuteczne zakwestionowanie kursów wymiany walut jest równoznaczne z usunięciem postanowień o indeksacji w całości (pkt 24 i 36). Tym samym w świetle przepisów prawa krajowego utrzymanie umowy bez zawartych w niej warunków nie jest możliwe, co musi prowadzić do jej nieważności, czemu nie sprzeciwia się art. 6 Dyrektywy (pkt. 43). Dzieje się tak w szczególności, gdy – jak w sprawie niniejszej – usunięcie postanowień dotyczących kursów oznacza pośrednie usunięcie z umowy ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją umowy. Skoro warunek ryzyka kursowego jest traktowany jako określający główny przedmiot umowy kredytu (pkt 44), to bez niego utrzymanie obowiązywania umowy nie jest możliwe, gdyż powoduje to zmianę charakteru umowy.

Ponadto w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

Natomiast zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20 w przypadku stwierdzenia przez sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, iż niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku. Gdyby bowiem sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, to takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniałoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez sam brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal mogliby oni dostrzegać korzyść w stosowaniu rzeczonych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców. TSUE w wyroku tym wskazał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Ponadto TSUE dodał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane przez skutki wynikające również z zasad słuszności

lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę.

Wobec powyższego, stwierdzić należy, iż niedopuszczalne jest uzupełnienie abuzywnych postanowień umowy przez sąd poprzez zmianę treści tych postanowień, gdyż mogłoby to zagrażać realizacji długoterminowych celów stawianych przez Dyrektywę 93/13 (wyrok TSUE C-19/20 pkt 67 i 68). Jeśli umowa po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków nie może obowiązywać, sąd może – jedynie w celu uniknięcia penalizujących konsumenta konsekwencji – uzupełnić umowę przepisami dyspozytywnymi (wyrok C-26/13 K. pkt 82-85). Niezależnie od wątpliwości co do możliwości zastąpienia kursu Banku kursem średnim NBP, należy zauważyć, że tego rodzaju zabieg nie usunąłby znaczącej nierównowagi między stronami, jaka powstała ze szkodą dla konsumenta na skutek włączenia do umowy warunku ryzyka kursowego.

Ponadto za niedopuszczalnością takiego „uzupełniania” umowy wypowiedział się TSUE w wyroku z dnia 08 września 2022 roku w sprawach połączonych od C#80/21 do C#82/21, w którym wskazał, że artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, który pociąga za sobą nieważność tej umowy w całości, zastąpić warunek umowy, którego nieważność została stwierdzona, albo wykładnią oświadczenia woli stron w celu uniknięcia unieważnienia tej umowy, albo przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, nawet jeśli konsument został poinformowany o skutkach nieważności tejże umowy i zaakceptował je.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż po pierwsze – po wyeliminowaniu z Umowy postanowień abuzywnych (§ 1 ust. 2 – 3, § 7 ust. 1 i § 11 ust. 5 Umowy) nie było możliwe uzupełnienie powstałych na skutek tego luk np. średnim kursem NBP. Po drugie – wskazać należy, iż po wyeliminowaniu z Umowy spornych klauzul i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami Umowa ta nie może nadal obowiązywać z niżej podanych względów.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule indeksacyjne, stanowią element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt indeksowany. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych i ich wyeliminowania z Umowy dochodzi do jej upadku.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień dotyczących indeksacji, odsyłających do tabeli kursowej, prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby zatem uznać za nieważną na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy klauzul indeksacyjnych doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie postanowień dotyczących indeksacji, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w walucie obcej a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Reasumując – stwierdzenie, że postanowienia spornej Umowy, określające mechanizm indeksacji, stanowią klauzule abuzywne, prowadzi do upadku całej Umowy.

Wobec powyższych ustaleń, zbędne okazało się odnoszenie do kolejnych zarzutów powodów, dotyczących nieważności przedmiotowej Umowy. Już bowiem uwzględnienie powyższego zarzutu powodów skutkowało uwzględnieniem ich żądania głównego.

II. ŻĄDANIE USTALENIA NA PODSTAWIE ART. 189 K.P.C.

W ocenie Sądu, powodowie – wbrew zarzutom strony pozwanej – posiadają interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej Umowy.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis art. 189 k.p.c. ma charakter przepisu materialnoprawnego, gdyż stanowi podstawę prawną powództw o ustalenie stosunku prawnego oraz o ustalenie prawa, i to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, Lex nr 932343).

Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Brak interesu zachodzi wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego, bo powód nie traci interesu, jeżeli ochrona jego sfery prawnej wymaga wykazania, że stosunek prawny ma inną treść, w szczególności, gdy umowa jest zawarta na długi czas, a wyrok w sprawie o świadczenie za wcześniejszy okres (roszczenia dodatkowe zgłoszone przez powoda) nie usunie niepewności w zakresie wszystkich skutków prawnych mogących wyniknąć z tego stosunku w przyszłości (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 października 2018 roku, I ACa 623/17, Lex nr 2583325).

Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20, że wniesienie powództwa o zapłatę nie rozstrzygnie w sposób całkowity istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich umową kredytową. Będzie bowiem rozstrzygało spór za okresy czasu, które już upłynęły. Natomiast w sposób pełny interesy powodów zabezpieczy ustalenie, czy w istocie strony są związane zawartą umową. Rozstrzygnie bowiem kwestię dla powodów podstawową, czy wiąże ich ze stroną pozwaną umowa kredytowa, czy też nie. Ustalenie nieważności umowy kredytowej da podstawę do dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami. Przede wszystkim zaś usunie niepewność po stronie powodów, czy mają nadal spłacać raty kredytu.

Zważywszy na powyższe, Sąd uwzględnił żądanie powodów i w pkt I sentencji wyroku ustalił, że umowa NR (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 26 września 2008 roku jest nieważna.

III. ZARZUT PRZEDAWNIEŃ

Sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej, dotyczącego przedawnienia roszczeń powodów.

Odnośnie żądania ustalenia, wskazać należy, iż przedawnieniu nie ulegają roszczenia niepieniężne o ustalenie, oparte na art. 189 k.p.c. Ponadto dodać należy, iż zgodnie m.in. z wyrokiem TSUE z dnia 10 czerwca 2021 roku w połączonych sprawach C-776/19 do C-782/19 nie ulega przedawnieniu roszczenie konsumenta o stwierdzenie nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a tym konsumentem.

Odnosnie roszczenia o zapłatę, to wobec uwzględnienia w całości roszczenia głównego o ustalenie, Sąd w ogóle nie orzekał w przedmiocie roszczenia ewentualnego o zapłatę, a więc odnoszenie się do zarzutu przedawnienia w tym zakresie okazało się zbędne.

IV. KOSZTY PROCESU

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., ponieważ powodowie wygrali w całości sprawę. Wobec tego, kosztami postępowania Sąd w całości obciążył stronę pozwaną. Na zasądzoną od strony pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwotę 11 834 zł składały się: kwota 1 000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 10 800 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powodów, będącego adwokatem (ustalone zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku, Dz.U. z 2015 roku, poz. 1800) oraz kwota 34 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)